

Sygn. akt I CSK 149/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marian Kocon

SSN Marta Romańska

Protokolant Justyna Kosińska

w sprawie z powództwa Stowarzyszenia (...) w W.

przeciwko B. sp. z o.o. w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 20 grudnia 2017 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 20 września 2016 r., sygn. akt I ACa (...),

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od strony pozwanej
na rzecz powoda kwotę 8100,- (osiem tysięcy sto) złotych z tytułu
zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 września 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację wraz z zasądzeniem kosztów procesu, pozwanej B. Spółki z ograniczoną

odpowiedzialnością z siedzibą w W. (poprzednio G. sp. z o.o. & Co Sp. k. w W.) od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 18 grudnia 2013 r., którym zasądzona została kwota 1 555 798 złotych z ustawowymi odsetkami, oddalone powództwo w pozostałym zakresie i zasądzone koszty postępowania.

Rozstrzygnięcie to powstało wskutek ustaleń, które przyjął Sąd drugiej instancji, że powód będący organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, posiadający wymagane zezwolenie Ministra Kultury i Sztuki z 1998 i 2003 r. jest uprawniony do zbiorowego zarządzania prawami autorskimi do utworów audiowizualnych w zakresie m.in. zwielokrotniania określoną techniką, w tym techniką zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową i wprowadzania tych utworów do obrotu. Powód wykonuje swoje funkcje z wykorzystaniem wyodrębnionej jednostki organizacyjnej – Związku (...). – Z. Związek ten działa w imieniu wszystkich podmiotów, które powierzyły wykonywanie praw autorskich i pokrewnych w rozumieniu ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst obowiązujący w sprawie Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631, obecnie jedn. tekst Dz. U. z 2017 r., poz. 880, dalej jako pr. aut.) powodowi lub organizacji zbiorowego zarządzania, z którą powód zawarł umowę o wzajemnej reprezentacji. W zakresie określonym pr. aut. i koncesją działał także na rzecz podmiotów, które nie powierzyły mu zarząd u swoimi prawami. Powód zawarł umowy z wieloma zagranicznymi organizacjami zbiorowego zarządzania, wymienionymi w uzasadnieniu wyroku.

Pozwana wydaje tytuły prasowe, w tym „C.”, „N.” i „G.”, nabywając licencje do zwielokrotnienia utworów audiowizualnych od B. Sp. z o.o. w W.. Te zwielokrotnione egzemplarze pozwana dodawała do sprzedawanych przez siebie czasopism i objęło to 19 filmów polskich i zagranicznych, z wymienionymi tytułami, osobami twórców i liczbą egzemplarzy. Ze względu na brak tabel wynagrodzeń autorskich, zastosowana została przyjęta w praktyce zawierania tego typu umów stawka wynagrodzenia, tzn. 0,34 złotych od egzemplarza filmu zagranicznego, z obniżeniem do 0,17 złotych w razie reprezentowania przez powoda tylko reżysera i scenarzysty i 0,25 złotych w przypadku filmu polskiego. Zasądzona kwota objęła za lata 2003-2007 całość nakładu poszczególnych czasopism z dodawanym filmem, a nie liczbę rzeczywiście sprzedanych egzemplarzy. Podstawą prawną uwzględnienia

powództwa, co akceptował Sąd drugiej instancji był art. 70 ust. 2 pr. aut., obecnie uchylony, ale obowiązujący w czasie, w jakim dokonano zwielokrotnienia objętych pozwem utworów audiowizualnych i ich rozpowszechnienia. Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny nie podzielił zarzutu przedawnienia roszczenia powoda, uznał za nieuzasadnioną większość zarzutów naruszenia przepisów postępowania, a przyznane naruszenia nie miały takiego znaczenia, aby wpłynąć na rozstrzygnięcie sprawy, poza skorygowaniem na korzyść pozwanej ilości zwielokrotnionych płyt z jednym z filmów oraz uzupełnieniem w tym zakresie ustaleń Sądu pierwszej instancji. Za bezpodstawne uznał zarzuty odnoszące się do oceny materialnoprawnej powództwa.

W skardze kasacyjnej strona pozwana zarzuciła Sądowi Apelacyjnemu naruszenie zaskarżonym wyrokiem przepisów prawa materialnego, tj. art. 70 ust. 2 oraz art. 8, art. 17 i art. 18 ust. 1 i 3 pr. aut. przez błędną ich wykładnię i przyjęcie, że prawo do dodatkowego wynagrodzenia w postaci tantiem stanowi autorskie prawo majątkowe, będące elementem prawa autorskiego; art. 70 ust. 2 pkt 4 przez błędną wykładnię, z pominięciem art. 6 ust. 1 pkt 6, art. 20¹ ust. 1, art. 23 ust. 1 i 2, art. 40 ust. 2, art. 45 i art. 50 pkt 1 i 2 pr. aut. przez błędne przyjęcie, że wynagrodzenie tantiemowe należy się nie za korzystanie z utworów audiowizualnych jako całości, tylko z utworów składających się na utwór audiowizualny; art. 70 ust. 3 w związku z art. 70 ust. 2 pkt 4 pr. aut. przez błędną wykładnię i przyjęcie, że pozwany był korzystającym; art. 104 ust. 1 i 2 pkt 2 w związku z art. 70 ust. 2 i 3 pr. aut. przez ich błędną wykładnię polegającą na pominięciu dychotomicznego podziału zbiorowego zarządzania i aprobowania legitymacji powoda do pobierania wynagrodzenia ustawowego; art. 105 ust. 1 pr. aut. przez błędną wykładnię i nie uznanie uchylenia domniemania wynikającego z tego przepisu; art. 70 ust. 3 i art. 107 w związku z art. 70 ust. 2 pkt 4 pr. aut. przez niewłaściwe zastosowanie w części dotyczącej przesłanki „właściwej organizacji zbiorowego zarządzania”; art. 107 pr. aut. przez błędną wykładnię sformułowania „organizacja, do której należy twórca” i przyjęcia, że powód jest właściwą organizacją; art. 5 pkt 1¹ w związku z art. 70 ust. 2 pkt 4 pr. aut. przez niewłaściwe zastosowanie tego przepisu; art. 5 pkt 4 pr. aut. przez błędną jego wykładnię i przyjęcie, że przepis ten dotyczy twórców a nie autorów; art. 5 ust. 1 (chyba pr.

aut., czego nie podano) w związku z art. 1 Konwencji Berneńskiej przez błędną wykładnię dotyczącą zasady asymilacji obejmującej dodatkowe wynagrodzenie z art. 70 ust. 2 pr.aut.; podobny zarzut i wniosek odnosi się do naruszenia art. 3 ust. 1 w związku z art. 9 ust. 1 Porozumienia określanego skrótem TRIPS oraz art. 31 ust. 1 i 2 Konwencji Wiedeńskiej przez niezastosowanie; art. 38 i art. 103 w związku z art. 39 k.c. przez niezastosowanie i błędną wykładnię w odniesieniu do konwalidacji umów z zagranicznymi organizacjami zbiorowego zarządzania o wzajemnej reprezentacji; art. 70 ust. 2 pkt 4 w związku z art. 18 ust. 3 pr. aut. przez niewłaściwe zastosowanie i zasądzenie wynagrodzeń innym współtwórcom niż uprawnieni oraz według stawki wynagrodzenia, które nie było stosowne według tego przepisu; art. 70 ust. 2 pkt 4 w związku z art. 18 ust. 3 i art. 41 ust. 1 pkt 1 pr. aut. oraz art. 922 § 2 k.c. przez błędne przyjęcie dziedziczności prawa do tantiem; art. 110 w związku z art. 70 ust. 2 pkt 4 pr. aut. i art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów oraz art. 6 ust. 1 pkt 1 takiej samej ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. przez niewłaściwe zastosowanie wskutek przyjęcia stawki kwotowej wynagrodzenia za jeden egzemplarz zaproponowanej przez powoda; art. 110 pr. aut. przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że wynagrodzenie przewidziane tym przepisem jest równe wysokości korzyści uzyskanych przez pozwaną; art. 118 k.c., także w związku z art. 70 ust. 2 pkt 4 i 17 oraz 18 ust. 1 i 3 pr. aut. oraz z art. 2 i 4 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej przez błędną wykładnię i uznanie, że roszczenie powoda nie jest związane z działalnością gospodarczą.

Naruszenie przepisów postępowania dotyczy, według skargi kasacyjnej art. 32 ust. 1 i art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 232 zdanie drugie w związku z art. 278 i art. 232 zdanie pierwsze, art. 3 k.p.c.; art. 129 § 2 w związku z art. 245, art. 308 oraz art. 232 zdanie pierwsze k.p.c.; art. 231, art. 129 § 2 w związku z art. 245, art. 308 k.p.c.; art. 365 w związku z art. 278 k.p.c.; art. 378 k.p.c.; art. 232 zdanie pierwsze w związku z art. 3 i art. 6 k.p.c.; art. 227 k.p.c.; art. 217 § 2 w związku z art. 316 § 1 i art. 227 k.p.c.; art. 227 w związku z art. 278 oraz art. 233 § 1 w związku z art. 278 k.p.c.; art. 227 w związku z art. 278, art. 286, art. 236 oraz art. 233 § 1 w związku z art. 278 i art. 236 k.p.c.; art. 236 w związku z art. 217 § 2 k.p.c.,

przy czym wszystkie przepisy, w których to potrzebne zdaniem skarżącego, w związku z art. 391 k.p.c.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie po uchyleniu tego wyroku, orzeczenie co do istoty sprawy i oddalenie powództwa w całości, orzeczenie o zwrocie przez powoda spełnionego świadczenia w kwocie 2 517 809 złotych oraz zasądzenie kosztów postępowania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona powodowa wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanej kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na początku należy stwierdzić, że w skardze zgłoszonych zostało 19 zarzutów, szeroko uzasadnionych w zakresie naruszenia bardzo wielu przepisów prawa materialnego oraz 11 zarzutów odnośnie do naruszenia licznych przepisów postępowania. Wśród tych ostatnich wiele zarzutów odnosi się do kwestionowania ustaleń faktycznych i oceny dowodów, z założenia więc są one niedopuszczalne, w szczególności wtedy, gdy opierają się na powoływanym art. 233 § 1 i przepisach jemu podobnych k.p.c. Dotyczy to również zarzutów o przerzuceniu ciężaru dowodu (art. 232 zdanie pierwsze k.p.c., art. 3, art. 6 k.c.), nierozpoznaniu dowodów (art. 227 k.p.c.), pominięciu dowodów (art. 217 § 2, art. 316 § 1 k.p.c.) i nierozpoznaniu wszystkich zarzutów apelacji, mimo że z uzasadnienia Sądu drugiej instancji wynika zupełnie co innego; tak więc rozpoznane zostały zarzuty dotyczące oceny i znaczenia sprawy porozumienia między ZAiKS i powodem, podobnie roszczenia „sobie” przez dwie organizacje tytułu do tego samego utworu (kwestia ta zostanie rozważona w dalszej części uzasadnienia). Wiele zarzutów pokrywa się przez powoływanie tych samych przepisów i z taką samą argumentacją, jedynie w różnym krzyżowaniu się przepisów, z kolei wiele zarzutów powtarza te, które znalazły się już w apelacji, zostały prawidłowo rozpoznane i szczegółowo uzasadnione. Nasuwa się wniosek, że nie wielość zarzutów decyduje o zasadności skargi kasacyjnej, zwłaszcza wtedy, gdy zawierają skomplikowaną argumentację, tylko rodzaj i siła użytych argumentów. Roszczenia objęte pozwem dotyczą okresu do połowy czerwca 2007 r., kiedy to reprodukcja

egzemplarzy zawierających utwór wizualny w numerze czasopisma „C.” z czerwca 2007 r. były już dokonana, więc ma zastosowanie art. 70 ust. 2 pr. aut., który został uznany za niezgodny z Konstytucją wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 maja 2006 r., K 5/05 (Dz.U. z 2006 r. Nr 94, poz. 658), tracąc moc obowiązującego aktu prawnego dopiero z dniem 6 czerwca 2007 r.

Przechodząc do zarzutów naruszenia przepisów postępowania, to poza poczynionymi już uwagami ogólnymi stwierdzić należy, że podnoszone przez skarżącą Spółkę nierozpoznanie wszystkich zarzutów apelacji w tym zakresie odnosi się do odmiennego interpretowania przepisów przez Sąd drugiej instancji w porównaniu z tym, jak to czyni pozwana. Nie można zatem takich zarzutów uznawać za uzasadnione. Z kolei pominięte środki dowodowe nie dotyczyły okoliczności, których zbadanie miałyby wpływ na ostateczne rozstrzygnięcie sprawy. Nie można się również zgodzić z pozwaną, że dopuszczenie z urzędu dowodu z opinii biegłego naruszyło zasadę kontradiktoryjności, gdyż nie ma żadnych wskazań, również ze strony pozwanej, aby naruszona została bezstronność sądu. Dopuszczenie dowodu z urzędu może wynikać - i miało to miejsce w rozpoznawanej sprawie - z konieczności zasięgnięcia przez sąd wiadomości specjalnych, potrzebnych do rozpoznania sprawy. Należy wręcz zgodzić się z poglądem, że brak inicjatywy sądu powołania biegłego w sytuacji, gdy nie czyni tego strona narusza art. 232 zdanie drugie k.p.c. Powołanie dowodu z opinii biegłego jest przede wszystkim narzędziem sądu do prawidłowego rozpoznania sprawy, może zatem leżeć w interesie publicznym. Jeżeli strona nie zgłasza odpowiedniego wniosku, to wprawdzie sąd powinien stronę najpierw o taką potrzebę zapytać, ale jeżeli mimo to wniosku nie zgłosi, sąd powinien dopuścić dowód niewskazany przez stronę. Nie można twierdzić, że zasada kontradiktoryjności wyparła we współczesnym procesie cywilnym dochodzenie sądu do prawdy obiektywnej, tylko aktywność sądu powinna uzupełniać wnioski dowodowe stron, w tym powołanie biegłych z urzędu, gdy jest to konieczne i pozostaje w rozsądnych proporcjach do aktywności strony, wywodzącej z danych faktów skutki prawne (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2013 r., II CSK 422/12; z dnia 11 grudnia 2015 r., III CSK 23/15 oraz z dnia 10 stycznia 2017 r., V CSK 228/16 i z dnia 17 stycznia 2017 r., IV CSK 54/16). Z poczynionych

wywodów widać, że liczne zarzuty pozwanej w skardze kasacyjnej odnośnie do naruszenia przepisów postępowania nie znalazły potwierdzenia.

Przechodząc do zarzutów naruszenia prawa materialnego należy najpierw odpowiedzieć na pytanie o charakter prawny dodatkowego wynagrodzenia przewidzianego w art. 70 ust. 2 pkt 4 pr. aut. w brzmieniu przepisu obowiązującego w rozpoznawanej sprawie. Stanowił on, że główny reżyser, operator obrazu, twórcy scenariusza, twórcy innych utworów literackich lub muzycznych, które stworzone zostały do utworu audiowizualnego lub w nim wykorzystane, oraz artyści wykonawcy uprawnieni byli do stosowanego wynagrodzenia z tytułu reprodukcji utworu audiowizualnego na egzemplarzu przeznaczonym do własnego użytku osobistego. Stosownie do ust. 3 tego artykułu korzystający z utworu uiszczal powyższe opłaty na rzecz organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi. Z istoty i treści powołanego art. 70 ust. 2 pkt 4 pr. autorskiego oraz jego usytuowania w ustawie, co ma tylko posiłkowe znaczenie wynika, że rację mają zwolennicy poglądu o źródle dodatkowego wynagrodzenia w prawie autorskim i stanowienia elementu autorskiego prawa majątkowego. Uprawnieni są twórcy, w analizowanej sytuacji chodzi o twórców, określanych jako włączających się w dane dzieło (zob. w tej kwestii uchwała Sądu Najwyższego w składzie siedmiu sędziów z dnia 25 listopada 2008 r., III CZP 57/08, OSNC 2009, nr 5, poz. 64). Jeżeli jest to prawo majątkowe, to jest dziedziczne na ogólnych zasadach art. 922 § 1 k.c. Wbrew twierdzeniom pozwanej nie jest ono tak związane z osobą, której przysługują uprawnienia z art. 70 ust. 2 pkt 4 pr. aut., aby wyłączyć wejście tego prawa do masy spadkowej i nie ma znaczenia, czy rozważa się to prawo majątkowe jako bezwzględne, czy względne, na które to rozróżnienie zwraca się uwagę w skardze kasacyjnej.

Następną kwestią, wymagającą rozważenia jest pojęcie korzystającego (art. 70 ust. 2¹ pkt 4 i ust. 3 pr. aut.). Zostało ono szeroko i przekonująco wyjaśnione w uzasadnieniu wyroku Sądu drugiej instancji i wiąże się, wbrew twierdzeniom skarżącej nie z osobą nabywającą czasopismo z utworem audiowizualnym na DVD, ale z podmiotem sprzedającym to czasopismo i czerpiącym z tego korzyści. Chodzi zatem o osobę, która wprowadza do obrotu we własnym imieniu i na własny rachunek egzemplarze utworów audiowizualnych,

a więc nośniki z opisem reprodukowanego utworu. Podmiotem korzystającym nie są także tłocznie płyt DVD, które pełnią funkcje techniczne, czego zdaje się nie zauważać skarżąca (tak też wyrok Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 25 kwietnia 2014 r., I ACa 827/13). Kupujący wraz z czasopiśmie nabywa egzemplarz filmu, płacąc cenę za całość. Wykluczyć należy twierdzenie, że kupujący otrzymuje cokolwiek za darmo od profesjonalnego sprzedawcy, będącego przedsiębiorcą, a więc podmiotem mającym w sobie cechę działania dla osiągnięcia zysku (*for profit*).

Zanegować należy również kolejne twierdzenie skarżącej, tj. brak legitymacji powoda do reprezentowania twórców, w imieniu i na rzecz których występuje z roszczeniem. W toku postępowania zostało wykazane, że powodowa organizacja działa na podstawie zezwolenia ówczesnego odpowiednika Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, korzysta więc z domniemania zawartego w art. 105 ust. 1 pr. aut. Domniemania tego nie uchyla zgłoszenie tantiemowe organizacji zbiorowego zarządzania, jaką jest ZAiKS, gdyż jak wykazał przekonująco Sąd Apelacyjny nie ma żadnych ustaleń, które by wskazywały na reprezentowanie przez ZAiKS interesów twórców, o których chodzi w rozpoznawanej sprawie i w tym samym zakresie. Patrząc od strony prawnej na podnoszoną przez pozwaną kwestię, to ZAiKS ma uprawnienie odnośnie do filmów tylko w odniesieniu do kompozytorów i autorów dzieł słownomuzycznych oraz scenarzystów w zakresie filmów polskich oraz kompozytorów i autorów dzieł słownomuzycznych, odnośnie do filmów zagranicznych (podobnie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 września 2014 r., I CSK 621/13 i z dnia 27 sierpnia 2013 r., I CSK 617/12, OSNC-ZD 2014, nr 4, poz. 62; odmienne stanowisko wyraził Sąd Najwyższy z dnia 12 marca 2015 r., I CSK 159/14). Skoro domniemanie z art. 105 pr. aut. nie zostało obalone przez pozwaną w drodze dowodu przeciwnego (art. 7 k.c.), to nie został naruszony art. 6 k.c., jak twierdzi pozwana. Wniosek taki dotyczy również reprezentacji twórców przez powoda, gdyż w okolicznościach sprawy podmioty te od lat realizują postanowienia zawieranych umów (zarzut podnosi osoba trzecia wobec tych umów). Ponadto przekonujące jest stanowisko o możliwości konwalidacji czynności prawnej, nawet w razie stwierdzenia braku umocowania do dokonania czynności prawnej, przez zastosowanie *per analogiam* art. 103 § 1 i 2 k.c. (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 kwietnia 2013 r., II CSK 428/12).

Z powyższego wynika, że powód pozostaje „właściwą organizacją zbiorowego zarządzania”, zgodnie z art. 107 pr. aut., a stwierdzenie to dotyczy również twórcy niezrzeszonego w powodowym Stowarzyszeniu i twórcy zagranicznego. Według ustaleń, żaden z filmów, o którym mowa w rozpoznawanej sprawie nie został wyprodukowany w kraju nienależącym do sygnatariuszy Aktu paryskiego Konwencji berneńskiej z dnia 24 lipca 1971 r. o ochronie dzieł literackich i artystycznych (Dz. U. z 1990 r. Nr 82, poz. 247). W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2013 r., I CSK 617/12 (OSNC-ZD 2014, nr D, poz. 62) zostało słusznie przypomniane, że Konwencja ma charakter powszechny ze względu na zasięg globalny Światowej Organizacji Handlu (WTO) (zob. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2011 r., II CSK 572/10). Ponadto, odnośnie do utworów zagranicznych, to ich współtwórcy w filmach załączonych do czasopism, o których jest mowa w sprawie, wszyscy pochodzą z krajów członkowskich Unii Europejskiej i EFTA.

Powód ma więc nie tylko uprawnienie ale zwłaszcza obowiązek działania w zakresie zarządzania i ochrony praw autorskich każdego podmiotu na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, co nie oznacza ograniczenia tylko do twórców polskich. Wynika to także z art. 8 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. (zwanego Rzym II), według którego polskie prawo jest właściwe odnośnie do eksploatacji utworów na obszarze Polski, bez względu na to, czy chodzi o utwory polskie, czy obce; odmienny pogląd narusza art. 12 Traktatu Europejskiego oraz art. 5 ust. 1¹ pr. aut. Ze względu na przyjęty majątkowy charakter uprawnienia do wynagrodzenia dodatkowego (tantem), wynikającego z prawa autorskiego obejmuje ono także twórców zagranicznych ze względu na zasadę asymilacji (traktowania narodowego) przewidzianej w Konwencji berneńskiej, podobnie określa to Porozumienie z dnia 22 grudnia 1994 r. w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (TRIPS). Przekonujące jest twierdzenie powoda, że z art. 1 Konwencji berneńskiej nie da się wyprowadzić wniosków, o których mowa w zagadnieniu prawnym przedłożonym przez pozwaną (jakoby prawo do dodatkowego wynagrodzenia było oderwane od autorskich praw majątkowych). Włączając w dyskurs postanowienia Konwencji, wskazujące na przedmiot i zakres ochrony przyznawanej Konwencją (chodzi zwłaszcza o art. 5

i 19) widać, w powiązaniu z przepisami krajowymi, że prawo do tantiem jest elementem prawa autorskiego, a wykładnia tych przepisów proponowana przez powoda i przyjęta we wnioskach Sądów rozpoznających sprawę w toku instancji sprawia, że wbrew twierdzeniom pozwanej nie został naruszony art. 31 ust. 1 i 2 Konwencji Wiedeńskiej.

Przechodząc do kwestii wynagrodzenia należnego współtwórcom na podstawie analizowanych przepisów, to należy najpierw stwierdzić, że zakres zezwolenia udzielonego przez właściwego ministra obejmuje w przypadku powoda pobieranie wynagrodzeń, co czynione jest od dawna i nie było kwestionowane. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 września 2009 r. I CSK 35/09 (OSNC 2010, nr 3, poz. 47) stwierdził, że określenie zakresu zezwolenia było w decyzjach różnie opisywane, co zależało głównie od treści wniosku składanego przez organizację zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi. Niemniej, któraś z działających organizacji musiała uzyskać tytuł do występowania o wynagrodzenia należne twórcom, gdyż taki był i jest obowiązek ustawowy (obecnie art. 70 ust. 2¹ pkt 4 i ust. 3 pr. aut.). Sam twórca (autor) został wyłączony z możliwości bezpośredniego występowania o wynagrodzenie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., I CSK 935/14).

Odnosnie do wysokości tego wynagrodzenia, to w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku problem ten został skrupulatnie wyjaśniony. Według art. 70 ust. 2 pkt 4 pr. aut. miało być ono „stosowne”, pozostawione zatem ocenie sądu w okolicznościach każdej rozpoznawanej sprawy. W piśmiennictwie i orzecznictwie, w sytuacji, gdy nie ma zatwierdzonej tabeli wynagrodzeń wskazane zostały kryteria, jakie powinny być brane pod uwagę, z uwzględnieniem zwłaszcza art. 110 pr. aut. Według tego przepisu wysokość wynagrodzeń dochodzonych w zakresie zbiorowego zarządzania powinna uwzględniać wysokość wpływów osiągniętych z korzystania z utworów, a także charakter korzystania z nich. W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2017 r., I CSK 294/16, zostały szczegółowo przedstawione trzy przesłanki, które należy uwzględnić przy obliczaniu omawianego wynagrodzenia. Podstawową z nich jest wysokość wpływów osiągniętych z korzystania z utworów, dwie pozostałe, czyli charakter i zakres korzystania z utworów uznawane są w doktrynie jako pomocnicze, jednak

mają one swoje znaczenie i Sąd Apelacyjny przekonująco wyjaśnił w zaskarżonym orzeczeniu, dlaczego uwzględnił do obliczenia wynagrodzenia również korzyści pośrednie z dystrybucji filmów wraz z czasopismami (zob. także wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2013 r., I CSK 617/12 i z dnia 13 grudnia 2007 r., I CSK 321/07). Pomocą w dokonaniu wyceny może stać się opinia biegłego sądowego, co nastąpiło w rozpoznawanej sprawie metodą porównawczą i wprowadzie biegły złożył opinię mając na uwadze nowe już unormowanie prawa autorskiego, a więc otwarty katalog uprawnionych do wynagrodzenia, ale nie miało to wpływu na poprawność rozstrzygnięcia. Zostało ono określone przez Sąd w niniejszej sprawie według innych umów zawieranych z korzystającymi z utworów audiowizualnych, także przez powoda, w podobnych do obecnego stanach faktycznych. Wynagrodzenie to zostało obliczone według egzemplarzy skierowanych do sprzedaży, a nie sprzedanych, co zostało poprawnie uzasadnione i trudno było uczynić to inaczej, a więc zgodnie z oczekiwaniami pozwanej, jeśli nie wskazała ona Sądowi wiarygodnych danych, na podstawie których można by dokonać stosownych wyliczeń (w tej kwestii inaczej można było rozstrzygnąć w powołanej sprawie o sygn. akt I CSK 294/16).

Ostatnim zarzutem skargi kasacyjnej, który wymaga rozpatrzenia jest problem przedawnienia roszczeń powoda. Strona pozwana domaga się przyznania, że ze względu na gospodarczy charakter działalności powodowego Stowarzyszenia przedawnienie powinno być trzyletnie, zgodnie z art. 118 k.c. Jednakże prawidłowe przedawnienie w stanie faktycznym sprawy jest dziesięcioletnie, co wiąże się z dokonywaniem czynności przez powoda w ramach działalności statutowej stowarzyszenia (*no profit*). Nie było zarzucane w sprawie, aby z reprezentowania twórców w ramach zbiorowego zarządzania ich prawami, poza oczywistym zwrotem kosztów, powód uczynił sobie źródło dochodu i przeznaczał je na cele pozastatutowe, co czyniłoby z niego przedsiębiorcę w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej (*not for profit*), w razie wystąpienia pozostałych wymaganych przesłanek określonych w art. 43¹ k.c. oraz w art. 2 i 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2017 r., poz. 2168); nie jest to też sprawa gospodarcza w sensie procesowym (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2011 r., III CSK 30/11 oraz z dnia 27 listopada

2015 r., I CSK 956/14, odmiennie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2007 r., II SK 16/07, OSNP 2009, nr 1-2, poz. 31).

Mając to na uwadze należało na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oddalić skargę kasacyjną oraz orzec o kosztach postępowania na podstawie art. 98 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

jw

r.g.